

<https://doi.org/10.31891/2415-7929-2024-30-21>

УДК: 81'37-042.5/8

ЗАВАРИНСЬКА Ірина

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
<https://orcid.org/0000-0002-1343-3505>

СВИСТУН Ніна

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
<https://orcid.org/0000-0003-0398-8803>

ВЕРБОВЕЦЬКА Оксана

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
<https://orcid.org/0000-0003-3142-364X>

АСОЦІАТИВНИЙ ФОН ІДИОМ У ТВОРЧОСТІ ДЖОЗЕФА КОНРАДА: ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена актуальній проблемі – творчості Джозефа Конрада та його унікальній мові "Conradese". Визнаний класик англійської літератури сьогодні є однією зі знакових фігур, що стояла біля витоків двох помітних літературних тенденцій – зображальності та символічності. Внутрішній «діалог культур» безпосередньо вплинув на ідіостилю митця. У межах мовної картини світу його творчість знаходить своє лінгвальне відображення в асоціативному фоні, оскільки здебільшого лише за допомогою виходу на асоціативні чинники можна пояснити основи творення ідіом англійського письменника польського походження.

Ключові слова: асоціативний фон, ідіома, мова Конрада, семантика, символи.

ZAVARYNSKA Iryna, SVYSTUN Nina, VERBOVETSKA Oksana

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

ASSOCIATIVE BACKGROUND OF IDIOMS IN THE WORK OF JOSEPH CONRAD: LINGUOCULTURAL ASPECT

The article is devoted to the actual problem of J. Conrad's work and his unique language.

The recognized classic of English literature today is one of the iconic figures who stood at the origins of two notable literary trends – imagery and symbolism.

The internal "dialogue of cultures" directly influenced the artist's idiostyle. The semantics of idioms, which the writer reveals to the reader, is a unique element of the text, reflecting the worldview and soul of the author himself.

Within the linguistic picture of the world, his work finds its linguistic reflection in an associative background, since the basis of the creation of idioms of an English writer of Polish origin can mostly be explained only by using associative factors. The work of the writer was studied by many scientists; however, they still cannot find a certain linguistic toolkit for studying the writer's artistic features.

The purpose of the work is to reveal the linguistic and cultural specificity of idioms in the works of Conrad by studying their semantics.

Research units reflect cultural values, norms of behavior, mentality of the people, therefore, they should be considered from a linguistic and cultural aspect.

Their analysis makes it possible to better understand the author's idea, the peculiarities of his worldview, as well as the cultural context in which he created. Idioms in the author's work perform figurative, expressive, emotional and symbolic functions.

The associative background of an idiom, as a set of associations (ethnocultural, historical, mythological), arise in the speaker of the language when it is perceived.

J. Conrad uses idioms to make the language of the characters more realistic, emotional, and figurative.

Key words: associative background, idiom, Conrad's language, semantics, symbols.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У працях з лінгвокультурології сьогодні спостерігаємо помітне прагнення дослідників проникнути в епістемічно-філософські, онтологічні засади об'єктивації культурного змісту знаків вторинної номінації, встановити тенденції їх творення, здійснити внутрішню культурно-семантичну реконструкцію одиниць у різних мовних картинах світу (Маслова В., Жайворонок В., Левченко О., Селіванова О., Тищенко О. та інші).

Актуальним залишається й питання інвентаризації ідіоматичних одиниць, які містять культурно значиму інформацію, пошуку механізмів семіотичного моделювання специфіки мовних знаків, їхньої семантики і прагматики з метою з'ясування подібностей й відмінностей в поняттєвому обсязі, змісті і способах вираження культурної інформації знакових утворень, які відображають різні зафіксовані в мовні етнокультурні моделі поведінки [10, с.8].

Специфіка творення ідіом полягає у тому, що їхня образно-асоціативна структура постає як сукупністю досвіду знань. Більшість ідіом, у семантиці яких акумулюється інформація про історію, міфологію, культуру, літературу, звичаї, спосіб мислення, особливості національного світосприйняття і світорозуміння мають символічні конотації.

Розгляд функціонування ідіом, як своєрідних знаків-культурем на рівнях речення, словосполучення та слова, полягає у виявленні образно-емоційної оцінки семантики досліджуваних одиниць, з'ясуванні їхнього асоціативного фону, встановленні когнітивної відповідності концептуальних структур, маркованості тощо.

Предметом нашого дослідження є вивчення лінгвокультурної специфіки ідіом англійського письменника Теодора Конрада Коженювського внутрішньої форма яких розкриває феноменальність його мови.

Семантика ідіом, яку відкриває читачеві письменник, є унікальним елементом тексту, відображає світобачення і душу самого автора.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Незважаючи на те, що творчість Дж. Конрада досліджували як у слов'янському мовному просторі (В. Крайка, Н. Сліпачук, О. Демиденко, М. Цзян, Н. Телегіна, С. Дошаківська, С. Яковенко, Е. Мінцис, Р. Міняйло), так і в західному (Д. Хевітт, У. Райт, К. Хьюїтт, Дж. Стюарт, У. Ворд, П. Кемп) питання асоціативного фону ідіом у мові письменника й досі залишається не вивченим у повному обсязі.

Актуальність проблеми зумовлена тим, що вчені-мовознавці й до сьогодні не можуть віднайти певного мовознавчого інструментарію вивчення художньої особливості письменника.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою пропонованої розвідки є вивчення семантичних особливостей ідіом у творах Джозефа Конрада шляхом визначення їхнього асоціативного фону, з'ясування механізму метафоризації й реконструкції досліджуваних одиниць у лінгвокультурологічному аспекті.

Вказана мета передбачає виконання таких завдань:

- ✓ визначити роль і значення образно-характеризуючих мовних одиниць у творчості англійського письменника польського походження;
- ✓ уточнити лінгвокультурологічні засади вивчення національно-культурної специфіки ідіом;
- ✓ сформувати власну компетентність із проблеми досліджуваного мовного матеріалу та обґрунтувати важливість його вивчення та використання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Важливість вивчення лінгвокультурної специфіки ідіом англійського письменника польського походження Джозефа Конрада не викликає сумніву. Його творчість рясніє ідіомами у внутрішній формі яких розкривається «діалог культур», феноменальність мови Конрада – «Conradese» [8, с. 247].

Лінгвокультурологія оперує когнітивним поняттям 'концепт', під яким здебільшого розуміють "інформаційну структуру свідомості, різносубстратну, певним чином організовану одиницю пам'яті, яка містить сукупність знань про об'єкт пізнання, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії п'яти психічних функцій свідомості й поза свідомості" [7, с. 130]. Мовознавці у культурному концепті виділяють такі складники як значення, етимологія, оцінка, образність та асоціація тощо

Реальний світ відбито передусім у мові і його образ (тобто сам світ і його відображення в мові) є чимось єдиним... Асоціації, які навіюють реалії (втому числі і міфічні), породжують стійкі асоціативні зв'язки між словами. Скажімо, в ряду мовних одиниць чітко простежуємо взаємозалежність міфологічних образів як відгомін міфічних уявлень про шкідливу / потрібну для людини (темну / світлу) силу (злий дух / святий ангел)" [2, с. 15].

Виявлення асоціативного фону ідіом можна здійснюватися за такою методикою:

- ✓ на першому етапі здійснюватиметься класифікація мовних одиниць у тематичні групи;
- ✓ другий етап – визначення джерел лінгвокультурної інформації ідіом;
- ✓ третій етап спрямовується на зіставлення лінгвокультурної інформації ідіом різних груп для виявлення особливостей їхньої образності.

Такий комплексний підхід вивчення ідіом спрямований на виявлення не лише універсальних, але й ідіоетнічних рис досліджуваних одиниць з символіко-культурним компонентом значення, з'ясування принципів їх структурування у певні ідеографічно-семантичні поля, до складу яких входять базові культурно-семіотичні, міфологемні та аксіологічні концепти.

Джозеф Конрад використовує ідіоми для того, щоб зробити мову персонажів більш реалістичною, емоційною, образною. У такий спосіб автор характеризує персонажів, розкриває їх світогляд, передає атмосферу твору:

"He was a man of few words." (Він був небагатослівним.) Семантика ідіоми характеризує персонажа як мовчазну людину, яка не любить говорити зайвого [1, с. 62].

"She was at the end of her tether." (Вона була на межі зриву.) Семантика ідіоми описує емоційний стан героїні, яка перебуває в стані крайнього виснаження [1, с. 62].

"The ship was in a sinking condition." (Корабель був у жахливому стані.) Семантика ідіоми використовується для опису критичного стану корабля, який ось-ось затоне [1, с. 62].

Художніми мотивами текстів англійського письменника є сильна особистість, колонізація, екзотичні місцевості, морські мандрівки, політичні події, патріотизм, подвиг [1, с. 62].

У творчості Джозефа Конрада спостерігаємо постійне наголошення на цілковитій відмінності двох культур, неконтактності двох символічних систем [12, с. 273].

Спостерігаємо, що семантика ідіом може бути експліцитною (асоціативною) та імпліцитною (яка виявляється на основі етимологічного аналізу або зовнішнього фактору) [3, с. 80].

В асоціативних компонентах ідіом мотивованість виражається опосередковано, за допомогою різного виду асоціацій без прямого називання мотивувальної ознаки.

Культурні конотації одиниць відображають емотивні фігури, за допомогою яких створюється антропоцентричний, семіотичний, міфологемний концепти образу «Людини і Всесвіту».

Отож, семантика ідіом ґрунтується на основі переосмисленої культурної інформації про антропоцентричні образи.

Елла Мінцис зауважила, що образи природних стихій належать до центральних феноменів будь-якої національної картини світу, оскільки ще за часів античності та в давніх східних традиціях вважалося, що чотири першоеlementи – земля, вода, вогонь та повітря – становлять основу світобудови [5, с. 184].

Невід'ємними образами, які супроводжують зображення моря, є небо, сонце, корабель та людина [5, с. 184].

Описуючи море, водну стихію, Джозеф Конрад подає своє оригінально-авторське, філософське насичене, суб'єктивне бачення цього багатогранного образу [5, с. 184].

Море має часові характеристики (There was hardly a southern-going voyage in the yesterday of the sea which meant anything less than a twelvemonth та просторові ознаки (He would be running most of his time all over the sea trying to get behind the weather), колір (the sea was as black as the sky, sea the colour of lead, blue sea та звук (a low moaning sound, longdrawn roar of some immense wave [5, с. 186].

Образ «Людини», в якому прихована глибина душі, емоції (радість, горе, самотність) є основним змістом фразеологічних одиниць письменника. Джозеф Конрада вважав, що справжня суть людини розкривається лише у хвилини труднощів.

Так, в оповіданні «Юність» зміст девізу старого вантажного парусника «Do or Die» (зроби або помри) має семантичне навантаження – незборима сила юності, її всепереможний ентузіазм [9, с. 168].

У романі «Turboop» Джозеф Конрад за допомогою мовних засобів зображає поведінку людини у нестандартній ситуації з культурної та епістемологічної точки зору [5, с. 183].

Специфічне емоційне навантаження семантики мовних одиниць простежуємо і в творі «Серця півми»: „brooding gloom in sunshine”, задумливий морок у сонячному світлі „the greenish gloom”, зеленуватий морок „misterious stillness”, таємнича тиша „mournful stillness”. скорботна тиша [12, с. 273].

Основне послання Конрада у цьому романі – це «Досвід неможливого», незбагненого, що стає наслідком зустрічі з Реальним. У цьому полягає «чарівність потворного»: „He has to live in the midst of the incomprehensible, which is also detestable. And it has fascination, too, that goes to work upon him. The fascination of the abomination” [12, с. 274].

У творчості Дж. Конрада простежуємо низку типів образного представлення фразеологічних значень: метафоричний, метонімічний, порівняльний. Особливу увагу привертає прийом персоніфікації образів та їх метафоричні перетворення: «вести очманіле судно крізь осатанілі хвилі просто у вічі вітрові» [4, с. 108].

Дослідники творчості звертають увагу й на те, що морська природа Дж. Конрада – це жива істота, вона персоніфікована і володіє різними людськими властивостями, якостями та здатна на людські почуття. Наприклад, море розмовляє з капітаном МакВіром чіткою і зрозумілою мовою [5, с. 184].

У межах ідіоматичної картини світу знаходить своє лінгвальне відображення асоціативний фон, оскільки здебільшого лише за допомогою виходу на асоціативні чинники можна пояснити основи ідіомотворення письменника.

Вчені виокремлюють три типи образного представлення фразеологічних значень: метафоричний, метонімічний, порівняльний – через які названо денотат і надано йому конотативну характеристику в сигніфікативі [7, с. 32].

В. Д. Ужченко виокремлює кілька типів регулярного метафоричного перенесення:

- 1) з неістоти на неістоту;
- 2) з особи на предмет;
- 3) з особи на особу [11, с. 89].

Спостерігаємо, що ідіоми у творчості письменника характеризуються яскравою національно-культурною маркованістю, виконують асоціативну та символічну функції.

Так, для створення експресивності у зображенні моря Дж. Конрад застосовує різноманітні епітети з позитивною та негативною конотацією: confused sea – збентежене море; гіперболи: a wall of water – стіна води, hills of water – пагорби води; метафори: a dazzling sheet – сліпуче простирadlo, the ghostly glimmers of the sea – примарні відблиски моря, the steepness of the sea – крутизна моря; порівняння: within, the sea, as if agitated by

an internal commotion leaped in peaked mounds. всередині море, ніби схвильоване внутрішнім хвилюванням, стрибало гострими горбами [5, с. 184].

Письменник презентує цікаві філософські порівняння зі значенням того, що в нестійкому світі людина «має бути проникнена впевненістю у надійності якоїсь схеми всесвіту, яка обертається так само безперервно, як гвинт судна» (the propeller turned without a check, as though its beat had been part of the scheme of a safe Universe) [4, с. 110].

Особливої мелодійності надає мові Джозефа Конрада алітерація.

Відповідний прийом знаходимо й у перекладі, зокрема особливо влучно в ідіомі
neck or nothing → пан або пропав [1, с. 63].

Серед маркерів ідіостилю Джозефа Конрада особлива роль належить кольоронімам [1, с. 63].

Оповідання «Караїн» розпочинається та закінчується особливим набором кольорів, створюючи своєрідну символічну рамку. Усі представлені барви відповідають образу Караїна: правитель сонячного краю, він має багатство і безмежну владу над своїми підданими, він – людина природи, яка піддалася почуттям: «the purple semicircle of hills... the yellow sands, the streaming green of ravines» [9, с. 168].

Значну частину дослідницького матеріалу Дж. Конрада складають одиниці з мариністичною семантикою. Семантику мовних одиниць формують такі образні реалії: корабель, вітер, хвиля, море.

Цікаво спостерігати й за тим, як вміло письменник шляхом персоніфікації образів хвиля і вітер передає притаманний деяким людям психо-емоційний стан: гнів, злість, нестриманість, агресію тощо.

«Хвилі штовхали, немилосердно били, підкидали корабель угору, жбурляли вниз, топтали неначе живе створіння, віддане на мордування натовпові» [4, с. 111].

Дослідник Р. Міняйло зауважує, що в художньо-образному представленні корабля виокремлено семантичні складники 'обожнювання', 'замилування', 'зачарування', 'розчулення', 'оберігання', 'довіра', 'делікатність', 'співчуття', 'мрійливість', 'тривожність', 'спокій', 'шепіт', 'розпач', 'серцебиття', 'пульсація' [4, с. 111].

Одним із універсальних культурних кодів, які культура «накидає» на навколишній світ, репрезентуючи його членування, категоризацію, структурування в мовній свідомості, є просторовий [10, с. 5].

Цей код простежуємо і в творчості письменника, коли він протиставляє море і землю та вирізняє простір між людиною, морем і землею, створюючи складне сплетіння меж [5, с. 185].

Простір у свідомості людини є суб'єктивним та антропо-предмето-центрованим. Такі просторові універсалії у свідомості багатьох народів світу пов'язуються з аксіологічною антиномією добро / зло. Це впливає з архетипових уявлень, пов'язаних із релігійною свідомістю етносу. Наприклад, висота у релігійному світогляді – це позитивний (іноді нейтральний) концепт простору, оскільки пов'язаний із міфологемою Бог (високо, небо) [10, с. 5].

Ідіостилю Джозефа Конрада притаманне широке використання алюзій [1, с. 68].

У творчості письменника присутня і міфологемна семантика мовних одиниць («Ностромо: Приморське сказання»). В ідіомах образність міфологемних компонентів виражається опосередковано, за допомогою різного виду (аксіологічних, символічних) асоціацій без прямого називання мотивувальної ознаки.

Говорячи про назви кораблів Океанської парової судноплавної компанії, пришвартованих біля берегів Костагуани, автор звертається до імен античних богів: The Juno only for her comfortable cabins amidships, the Saturn for the geniality of her captain and the painted and gilt luxuriousness of her saloon, whereas the Ganymede was fitted out mainly for cattle transport, and to be avoided by coastwise passengers. «Юнона» – лише за комфортабельні каюти на середині корабля, «Сатурн» – за чуттєвість капітана та пофарбовану й позолочену розкіш салону, тоді як «Ганімед» був обладнаний переважно для перевезення худоби, і його слід уникати прибережним пасажиром [1, с. 68].

Джозеф Конрад широко використовує філософсько-релігійні абстрактні лексичні одиниці:

The eye of God Himself – they add with grim profanity – could not find out what work a man's hand is doing in there; and you would be free to call the devil to your aid with impunity if even his malice were not defeated by such BLIND KINDNESS [1, с. 68].

Семантика досліджуваних одиниць відображає культурні цінності, норми поведінки, менталітет народу, тому розглядати її варто крізь призму мовних та позамовних факторів.

У перекладі: «Око самого Бога – з похмурих блюзнірством додавали моряки – не могло розпізнати, які діяння рук людських там вершаться, тож ніщо не заважає безкарно покликати на допомогу диявола, якщо тільки і його злоба не провалиться в ту таку кромішню тьму». Перекладачка зберігає три протиставлені одне одному поняття – Бог, диявол та людина [1, с. 68].

Ідіоми Дж. Конрада роблять його мову більш експресивною, емоційною, а також допомагають автору характеризувати персонажів, розкрити їх світогляд, передати атмосферу твору.

Система образних основ досліджуваних одиниць є засобом втілення та нагромадження лінгвокультурної інформації про світогляд й соціальний досвід етносу.

Відтак, лінгвокультурологічний аналіз ідіом дає можливість глибше зрозуміти авторський задум, особливості його світобачення, а також культурний контекст, в якому він творив.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Лінгвокультурологічний аналіз асоціативного фону ідіом у творчості Джозефа Конрада дозволяє глибше зрозуміти його твори, а також культурний контекст, в якому вони були написані. Мова Джозефа Конрада насичена ідіомами, внутрішню форму яких становить образність, джерелами якого є соціум, література, міфологія, релігія тощо. Значення і роль ідіом письменника розкривається в антропоцентричному, семіотичному, міфологічному та аксіологічному аспектах. Визначальним у їхній внутрішній формі є конотаційний елемент. Варто зазначити, що асоціативний фон окремих мовних знаків впливає на розуміння образності та символіки досліджуваних одиниць представниками лише певного етносу.

Поглиблене вивчення пропонованого матеріалу дає можливість: збагатити світогляд, отримати широкі знання про історико-культурну спадщину певного етносу; удосконалити вміння відчувати логіку мови та мовлення; вміло застосовувати різні лексичні трансформації у перекладацькій практиці.

Література

1. Демиденко О. П. Маркери ідіостилу автора і перекладача (на матеріалі роману Джозефа Конрада «Ностромо: приморське сказання» та його українського перекладу пера Олени О'Лір). *Advanced Linguistics*, 2021. № 8, С.61–68.
2. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика. Київ, 2007. 172 с.
3. Левченко О. П. Фразеологічна символіка: лінгвокультурологічний аспект. Львів, 2005. 352 с.
4. Лотоцька, К. Я. Символічна образність Джозефа Конрада в пародійному висвітленні Макса Бірбома. *Науковий вісник. Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 2018. №37 (2), С.108–111.
5. Мінцис Е. Є. Мариністика Джозефа Конрада: лінгвостилістичний аспект. *Султанівські читання*, 2014. № 3. С. 183–189.
6. Овдійчук Л. М. Джозеф Конрад як особистість: літературно-психологічний портрет. Джозеф Конрад: час, простір, пам'ять: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 160-річчю з дня народження письменника (Бердичів, 28-29 верес. 2017 р.). Житомир, 2017. С. 49–55
7. Селіванова О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти): [монографія]. Київ-Черкаси, 2004. 276 с.
8. Сліпачук Н.М. Рецепція творчості Джозефа Конрада в західному літературознавстві. *Актуальні питання гуманітарних наук. Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Вип 31, том 2*, 2020. С. 246-250.
9. Телегіна Н. І., Дошчаківська С. Б. Стильові особливості оповідань Джозефа Конрада. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. Вип. 45, 2014. С.167-169.
10. Тищенко О. В. Мовно-культурний образ “своїх і чужих” в етнономінаціях : семантика й прагматика (на матеріалі західно- та східнослов'янських мов і фольклору). *Слов'янський вісник. Рівне*, 2007. Вип. 7. С. 3–15.
11. Ужченко В. Д. Метонізми-фразеологізми. *Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна*. Харків, 2004. Вип. 41. С. 89–92.
12. Яковенко С. Вигнання з «дому» природи: «Серце півми» Джозефа Конрада і польська традиція. *Питання літературознавства*, 2009. С.271–279.

References

1. Demydenko O. Markers of the author's and translator's idiosyncrasy (based on the material of Joseph Conrad's novel "Nostromo: A Seaside Tale" and its Ukrainian translation by Elena O'Lear). *Advanced Linguistics*, 2021. №8, S. 61–68.
2. Zhaivoronok V. Ukrainian ethnolinguistics. Kyiv, 2007. S.172 p.
3. Levchenko O. Phraseological symbolism: linguistic and cultural aspect. Lviv, 2005. S. 352.
4. Lototska K. Symbolic imagery of Joseph Conrad in Max Bierbom's parodic coverage. *Scientific Bulletin. International Humanitarian University. Series: Philology*, 2018. 37 (2), S. 108–111.
5. Mintsys E. Joseph Conrad's Marine Studies: The Linguistic and Stylistic Aspect [Marynistyka Dzhozefa Konrada: linhvostylistychnyi aspekt], *Sultanivski chytannia*, Issue 3, 2014. S. 183–189.
6. Ovdiiuchuk L. Joseph Conrad as a person: a literary and psychological portrait [Dzhozef Konrad yak osobystist: literaturno-psykholohichnyi portret]. *Dzhozef Konrad: chas, prostir, pam'iat: materialy Mizhnar-odnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoi 160-richchiu z dnia narodzhennia pysmennyka (Berdychiv, 28-29 veres. 2017 r.)*, Zhytomyr, 2017. S. 49–55.
7. Selivanova O. Essays on Ukrainian phraseology (psychocognitive and ethnocultural aspects): [monography]. Kyiv-Cherkasy, 2004. S. 276.
8. Slipachuk N. Reception of Joseph Conrad's work in Western literature. *Current issues of humanitarian sciences. Kamianets-Podilskyi National University named after Ivan Ohienko*. Issue 31, №2, 2020. S. 246-250.
9. Telegina N. Doshchakivska S. Stylistic features of Joseph Conrad's stories. *Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". "Philological" series*. №. 45, 2014. S.167-169.
10. Tyshchenko O. Linguistic and cultural image of "own and foreign" in ethnonominations: semantics and pragmatics (on the material of West and East Slavic languages and folklore). *Slavic Herald. Rivne*, 2007. Issue 7. S. 3–15.
11. Uzhchenko V. Metonyms-phraseologisms. *Bulletin of KhNU named after V. N. Karazin*. Kharkiv, 2004. Vol. 41. S. 89–92.
1. Yakovenko S. Expulsion from the "home" of nature: Joseph Conrad's "Heart of Darkness" and the Polish tradition. *Questions of literary studies*, 2009. № 77, S. 271–279.